

**Emlékeztető az MTA Pedagógiai Bizottsága Neveléstörténeti Albizottsága
1995. március 8-án tartott üléséről.**

Jelen voltak: Kelemen Elemér elnök, Nagy Péter Tibor titkár, Pukánszky Béla, Balogh László, Fehér Erzsébet, Horánszky Nándor, Kékes Szabó Mihály, Kurucz Rózsa, Mann Miklós, Nagy Mária, Németh András, Szabó József, Szabolcs Éva, kimentette magát: Vaskó László és Bajkó Mátyás

Napirend: (1) A magyar neveléstörténeti irodalom 1985–1995. (2) Egyebek.

Miután az elnök üdvözölte a megjelenteket, *Szabolcs Éva* tartott beszámolót az 1985–1990. között megjelent önálló neveléstörténeti témájú kiadványokról. (Az OPKM kiadványai nélkül.) Közreadott táblázatos összesítéseket egyrészt a magyar és az egyetemes neveléstörténetbe tartozó művek megoszlásáról az egyes történeti korszakokat is feltüntetve; egy másik táblázaton a kiadványok kiadásának helyeit összesítette. Javasolta egy neveléstörténeti bibliográfia összeállítását és közreadását. Megállapítása szerint a magyarországi és a magyar témák vannak többségben; 1989/90-ben terelődik inkább a kutatók figyelme főként a XX. századra. Kevés az egyetemes neveléstörténetre vonatkozó kiadvány. Főként intézménytörténetekkel foglalkoznak, elsikkadnak a problémátörténeti vizsgálódások.

Németh András az 1990/95. között megjelent neveléstörténeti kiadványokat mutatta be. A hagyományos témák mellett ekkor felerősödtek a következő témák: a keresztény nevelés, a Comenius évfordulóval kapcsolatosan a *Comenius* életmű, a tudománytörténet, az igazgatástörténet, a tantárgytörténet, módszertörténet, itt-ott a problémátörténet is megjelenik; kevés a szakoktatástörténeti munka és szintén kevés az iskola belső világával kapcsolatos kötet.

Balogh László kérdése: bővül-e a szerzői kör? Válasz: Nagy a szórás: a régiek mellett új nevek is megjelentek. *Pukánszky Béla* megjegyezte, hogy a Magyar Pedagógiában megjelent neveléstörténeti tanulmányok ugyanezeket a tematikai arányokat mutatják; *Szabolcs Éva* szerint a folyóiratokban közölt tanulmányok inkább felvetnek modernebb témákat; *Szabó József* felhívta a figyelmet a vidéki helytörténeti gyűjteményes kötetekre, ezek címe ugyanis nem feltétlenül utal arra, hogy bennük számos, értékes neveléstörténeti tanulmány is található. Erre több példát sorolt fel. Többek között a szakoktatással is foglalkoznak ezekben. Ehhez csatlakozott *Fehér Erzsébet* ugyancsak említett példákat ilyen gyűjteményes kötetekre. Például a Széphalom, illetve a Szülőföld című helyi folyóirat.

Ezután *Pukánszky Béla* az 1985 után megjelent tanítóképző főiskolai neveléstörténeti jegyzeteket ismertette, három megjelent műről számolva be. (*Lázár József, Sipőcz László, Fehér Erzsébet* munkái) Az első kettő csak alacsony példányszámban jelent meg helyi használatra, a harmadik országos terjesztésre került; az elemzés szerint ez bizonyult igazán korszerűnek.

A következő előadó *Balogh László* volt, aki a pedagógiai folyóiratok 1985–1990 közötti évfolyamainak neveléstörténeti tanulmányairól számolt be. Évenként felsorolta a leggyakoribb, illetve az újonnan felbukkanó témákat. Ilyen volt például 1985-ben a cserkészlet, az iskolák államosítása, 1987-ben az egyházi iskolák stb. Megállapította, hogy ezekben az években a neveléstörténeti kutatások témáinak kiválasztása esetleges, illetve egyénektől függő. Hiányolja a határainkon túli magyarság iskoláira vonatkozó történeti kutatásokat, illetve tanulmányokat.

A témát folytatta *Horánszky Nándor* az 1990–95. közötti folyóiratok neveléstörténeti témáiról adott áttekintést, mondanivalóját grafikonokkal, diagrammokkal szemléltetve. A szorosabban vett pedagógiai szakfolyóiratok mellett a különféle szaktudományok jelentősebb szaklapjait, illetve az egyházi folyóiratokat illetőleg az ismeretterjesztő lapokat is szemlélte. A már korábban ismertetett témakörök jellemzőek ebben

Információk

az időszakban is. Kevés a problémátörténeti elemzés, kevés a dokumentumközlés. Végeredményben igen gazdag a neveléstörténeti témájú írások publikálásának lehetősége, minden korszak jelen van, a régebbi korszak kutatása azonban inkább egy-egy szerzőhöz kötött. A XX. századnak is aránylag sok területe kerül feldolgozásra.

Hozzászólásában *Nagy Péter Tibor* megemlítette, hogy fordítások nem szerepelnek az elmúlt időszak hazai neveléstörténeti szakirodalmában; felhívta a figyelmet néhány kiadványra. *Pukánszky Béla* szerint a különféle szöveggyűjteményekben jelentek meg fordítások is.

Kelemen Elemér a témát lezárva megállapította: az elének táruult összkép megeledésre adhat alkmat, de a megjelent művekről, cikkekről nagyobb tájékozódás lehetőségére volna szükség.

Az ülés második felében az albizottsági ügyek megtárgyalására került sor.

Kelemen Elemér elnök felhívta a figyelmet az MTA Pedagógiai Bizottsága szakfolyóiratára a Magyar Pedagógiára; remélhetőleg ezután rendszeresen meg fog jelenni; szükséges, hogy színvonalas neveléstörténeti tanulmányok jelenjenek meg benne. Majd részletesen ismertette a magyar iskolázás millenniumának 1995/96-i tervezett programját.

Balogh László az 1995 szeptemberében tartandó veszprémi ülés előkészületeiről számolt be.

Nagy Péter Tibor titkár az albizottság további üléseinek témáira tett javaslatot. Az albizottság 1995 novemberében Szegeden tartandó módszertani ülésről határozott.

Kelemen Elemér Ravasz János neveléstörténész köszöntését javasolta.

A legközelebbi összejövetel 1995. április 6-án és 7-én lesz Nagykanizsán. Ez közös rendezvény, a Magyar Pedagógiai Társaság neveléstörténeti szakosztályával.

Fehér Erzsébet

Kelemen Elemér

Emlékeztető a MTA Pedagógiai Bizottsága Gyógypedagógiai Albizottságának 1995. május 24-én tartott üléséről

Az ülés témája: A NAT és a gyógypedagógia.

Bevezető előadásokat tartottak: *Tólgyszéky Papp Gyuláné* a Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola gyakorló iskolájának igazgatója és *Vinczéné Bíró Etelka* az Országos Közoktatási Intézet főmunkatársa.

Jelen voltak: az albizottság tagjain kívül meghívott szakemberek.

A jelenlévők közös állásfoglalása, amelyet a tantervkészítők figyelmébe ajánlanak és elfogadását kérik:

- 1) Törvényi szabályozással kell biztosítani, hogy minden tanköteles korú gyermek képességeinek leginkább megfelelő fejlesztésben, nevelésben és oktatásban részesüljön. A törvény végrehajtásában a speciális pedagógiai megsegítés heti felső óraszámát úgy kell megállapítani, hogy az igazodjon az egyéni nevelési szükségletekhez.
- 2) A tantervi szabályozás akkor felel meg korunk követelményeinek, ha nem intézményeket szolgál ki, hanem az ott tanuló gyermekeket.